

KS. MERKEL AURELIUSZ (1836-1908)

Urodził się 17 czerwca 1836 roku w Gostyniu, syn Franciszka i Konstancji z domu Ciwińska. Do gimnazjum uczęszczał w Lesznie i w Ostrowie. To ostatnie ukończył w 1855 roku. Po ukończeniu nauk teologicznych w Seminarium Duchownym w Poznaniu i Gnieźnie został wyświęcony w roku 1859. Był najpierw wikariuszem w Rokitnie, a od 1863 roku w Śmiglu, gdzie samodzielnie administrował parafią. W 1866 roku został proboszczem w Kolniczkach. Od początku 1887 (ustanowiony w 1886 roku) przeniósł się jako proboszcz do Nowego Miasta. 25 maja 1899 roku otrzymał parafię w Broniszewicach, pracując tam do śmierci. Był również asesorem dekanalnym.

W okresie kulturkampfu był prześladowany przez władze zaborcze za rzekomo „nieprawne” czynności kapłańskie, ponieważ pomagał w pracy duszpasterskiej w sąsiedniej parafii Solec podczas odpustu, a także dokonał poświęcenia święconek wielkanocnych w dwóch domach prywatnych. Za odmowę korespondowania z pruskim komisarzem nad majątkiem kościelnym nakładano na niego kary pieniężne, wynoszące w 1875 roku w sumie 2500 marek. Kar tych nie płacił, więc zabierano mu mienie na ich poczet. Był przesłuchiwany przez policję, następnie aresztowany w sierpniu 1875 roku i wydalony z Wielkiego Księstwa Poznańskiego (nakaz banicyjny cofnięto pod koniec tegoż roku). Stale pozostawał pod obserwacją, gdyż nadal pracował potajemnie „wieczorem i w nocy” w kilku parafiach, w których były wakaty w obsadzie duszpasterskiej. Wydalany z granic archidiecezji był jeszcze dwukrotnie (brak danych o jego miejscu pobytu w tym czasie).

Jako proboszcz w Nowym Mieście 24 kwietnia 1888 roku przewodniczył i przemawiał na wiecu w obronie języka polskiego w szkołach. Dzięki jego zabiegom w 1891 roku wprowadzono przejściowo prywatną naukę języka polskiego w Szyplowie (2 godziny w tygodniu). Był zdaniem pruskiego starosty jarocińskiego duszą polskiej agitacji w okolicy Nowego Miasta i został pozbawiony z tego tytułu nadzoru nad nauką religii w szkołach. 8 kwietnia 1894 roku dokonał otwarcia uroczystości kościuszkowskich w Nowym Mieście, zorganizowanych przez polskie Towarzystwo Przemysłowców, i wygłosił referat o Tadeuszu Kościuszcze. Do roku 1900 należał do Towarzystwa Pomocy Naukowej im. K. Marcinkowskiego. W 1905 wstąpił do powstałej wtedy organizacji ogólnozaborowej „Straż”.

Zmarł 3 kwietnia 1908 roku w Broniszewicach, gdzie został pochowany.